بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2016/HC-A/173
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ދިވެހި ދައުލަތް (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)

- އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް:
  * ނަން: އަޙްމަދު ޒުހައިރު
  * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ކޯޓް/ ހދ. ވައިކަރަދޫ
  * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A158495
  * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: [illegible]/ މާލެ

- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 17 އޮގަސްޓް 2016
  * ނިމުނު ތާރީޚު: 25 އޮގަސްޓް 2016

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު ނަންބަރު: 145-J/MD/2016/2556
- އަމުރު ނެރުނު ކޯޓު: ޖުވެނައިލް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބަންދު އަމުރު (ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ބަނގުރާ ގެންގުޅުން/ ވިޔަފާރިކުރުން/ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން/ ގެންގުޅުން/ ވިޔަފާރިކުރުން)
- އަމުރު ނެރުނު ތާރީޚު: 04 އޮގަސްޓް 2016

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
  ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު، އިސްވެރި ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ދީދީ، ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުސްމާން

- **ޝަކުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/2556 ކޯޓު އަމުރު [illegible] ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި [illegible] [illegible] އެ އަމުރު [illegible] [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް [illegible] [illegible] ޝަކުވާއެކެވެ. މިޝަކުވާގައި މައްސަލަ [illegible] [illegible]، [illegible] ހދ. ވައިކަރަދޫ/ [illegible] [illegible] ގޮވާލާފައިވެއެވެ.

- **ޝަކުވާކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/2556 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ ކޯޓު އަމުރަކީ، ހދ. ވައިކަރަދޫ/ [illegible] [illegible] [illegible] މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible]/ [illegible]/ މަސްތުވާތަކެތި [illegible]/ [illegible]/ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2016 އޮކްޓޫބަރު 05 ވަނަ ދުވަހުގެ 14:48 އިން ފެށިގެން 2016 އޮކްޓޫބަރު 15 ވަނަ ދުވަހުގެ 14:47 ގެ ނިޔަލަށް ގޭގައި ބަންދުކޮށްގެން ބަހައްޓަން އަމުރުކުރައްވާ، ޖުވެނައިލް ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަން އެނގެއެވެ.

02- ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/2556 ކޯޓު އަމުރު [illegible] ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/2556 ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" ގެ 07 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަކާނުލައި ނިންމާފައިވާ އަމުރު ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޚުލާޞާ ރިޕޯޓުގެ 9 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަކާނުލައި ނިންމާފައިވާ އަމުރު ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.
- ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި "މަތީ ދަރަޖައިގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު ދަރަޖައިގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/33 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާއިރު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އެކަން ނިންމާފައިވަނީ އެ އުސޫލަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރައްވައި އަމުރު ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

03- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/2556 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރަމުން ޕްރޮސީކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގައި، [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހެޅިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ހ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] 5 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 49 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] [illegible] [illegible]،

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހަކު ޝަރީޢަތެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުން ބަންދުކުރުމުގެ ގޮތުން ހިނގުމުގެ ޤަވާއިދު" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރު، އެދިކުރުމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައާގެ ގުޅޭ ޒަރޫރީކަން ނުވަތަ ހެކިން ގެއްލުވާލުން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތް ކުރުންފަދަކަމެއް، ނުވަތަ ހެކި ހެކިބަސް ނުދިނުމަށްފަދަކަމެއް، ނުވަތަ ފިލައިގެންދާކަމެއް، ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިވާނެ ކުރިމަތިވާފަދަކަމެއް ހަމަޖެހެން ހުރިކަމުގައި، އެދިގެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެވޭނީ ބަލާ ހަމަޖެހުމަށް ފުދޭމިންވަރަކަށް އެކަން ސާބިތުވާނަމައެވެ.

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް މީހަކު ބަންދުކުރުމުގައި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް ކާފީ ހެކިތަކެއް ނެތްކަމުގައި ވިޔަސް، ސައްދުކުރެވޭ ކުށުގެ ނުރައްކާތެރިކަމާއި ކުށްކުރާނެކަމުގެ ބިރު ހުރުމަކީ ބަލަންޖެހޭ ކަމެކެވެ. އަދި އެކުށް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ހުރަސް އެޅުމާއި އެ ކުށުގެ މަޢުލޫމާތު ނައްތާލުމާއި، އެކުށުގެ ހެކިތަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމާއި ބަލަންޖެހޭ ކަމެކެވެ. އަދި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ނުރައްކާތެރިކަމާއި، ސައްދުކުރެވޭ ކުށުގެ ޖިނާއީ ނިޒާމުގެ ބާރު ހުރުމަކީ ބަލަންޖެހޭ ކަމެކެވެ. އަދި ކުށްކުރެވޭ ނިޒާމްތަކުގެ ތެރެއިން ހަމަ އެ ކުށެއް ތަކުރާރުކޮށް ކުރަމުން ދިޔުމަކީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ގެ މައްސަލައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލެކެވެ.

(ހ) މިއިސްތިއުނާފުކުރާ މައްސަލައިގައި މަރުކަޒު ޒުވާނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވަނީ، ގާތުގައި ހިފަހައްޓައިގެން ބަރުދަނުން ގްރާމް/ މިލިގްރާމް/ މަސްތުވާތަކެތި ބަންދުކުރުން/ ގްރާމް/ ވިޔަފާރިކުރުން، ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގް ސަބްސްޓެންސްގެ ނަންބަރު: MF/142992 "ބަންދުގެ މުއްދަތު ދިގުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ފޯމު" ގައިވާ، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރި ކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރުން ކުރިމަތިވާ ކަމަށް ބުނެފައިވާކަން ބަޔާންވެއެވެ. އެހެންކަމުން މަސްތުވާތަކެތީގެ މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ އިސްތިއުނާފު ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގް ސަބްސްޓެންސްގެ މިންވަރު މިފަދަ ބައިވަރު ކުރެވޭކަމުން މައްސަލައަކީ ނުރައްކާތެރި މިންވަރެއް ހުރި ވިޔަފާރި ކަމަކަށް ބަލަން އެބަހުރިކަމެވެ.

ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވިގެން ބައިވަރު ކުރެވިފައިނުވާ މީހަކު ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުގެ މަސައްކަތުގައިވާ މީހެއް ކަމެއް، އެހެން މީހެއްގެ ބަންދުކުރުން ގުޅޭ ހިނގާ ޖަލުތަކުގައި، އެހެނިހެން ބަހައްޓާ ބަންދު ހަމަޖެހިގެން

[illegible]

([illegible]) [illegible] 17/2011 ([illegible]) [illegible] 136 [illegible] ([illegible]) [illegible] 2016/SC-A/10 [illegible] ([illegible]) [illegible]

[illegible] 145-J/MD/2016/2556 [illegible] MF/14292 [illegible] 15 [illegible] 10 [illegible] 02 [illegible] 44 [illegible] 27-1557 [illegible] 04 [illegible]

(ޖޭޖޭޓްރޭޑިންގްކޮމްޕެނީ އެންޑް، ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް) އާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމަށް ސަޕްލައިކުރާ އެއްބަސްވުން ހާޒިރުކުރުމަށް ޤަވާޢިދުގެ 02 ވަނަ (ޖޭޖޭޓްރޭޑިންގްކޮމްޕެނީ އެންޑް، ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް) އާއި، 01 ވަނަ އާއި މަސްއޫލިއްޔަތުކަމަށް ސަޕްލައިކުރާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެއްބަސްވުމާއި ދަށުން ހާޒިރުކުރުމާ 01 ވަނަ ޤަވާޢިދުގެ ދަށުން ވަނީ ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި ވަކި ކުންފުންޏެއް ޗާޓަރޑްއެކައުންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ކަމަށް ޙަވާލުވާނެ ވަނީ ޝަރީޢަތުގެ ޒިންމާ އިތުރުން ބަދަލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަހާނާއެއް، މަސްއޫލިއްޔަތުގެ މަސައްކަތުގައި ބަދަލުކުރުމުގެ ޙައްޤުތަކެއްކަމަށް ޝަރީޢަތް މަސައްކަތަށް އާއި، މިވަގުތުގައި ޝަރީޢަތް ޒިންމާ ހުރި ކުންފުނި ގެން އިސްލާމީ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަދަލު ހާޒިރުވީ ޝަރީޢަތް ޒިންމާ ދިވެހި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ޝަރީޢަތް ޒިންމާގެ ޒާތީގޮތުން ގޮތުގައިމުގެ ސަލާމަތުގެ ޝެއާހޯލްޑަރުންގެ އެކަށީގެން އާޚިރު ބަޔާން، ޝަރީޢަތް ޒިންމާގެ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ކުންފުނި ޗާޓަރޑްއެކައުންޓް އެކަތިގެ ދާއިރާ ޙަވާލުވެގެން ދަރަނިކުރުމުގެ ޒާތީގޮތުން ދަރަނީގެ ހައިކޯޓުގައި ދަރަނިވެރިއާ ވަކިކަމަށް ބަޔާންކޮށް، ޝަރީޢަތް ޒިންމާ ހުރިހާކަމެއް ވަނީ ކުންފުނި ވަކިވެ ކުންފުނި ޗާޓަރޑްއެކައުންޓް ވެރި ހާޒިރުވެކަން ބަޔާން އޮންނަނީއެވެ؛

މަސައްކަތްކުރުމާ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ވިޔަފާރިއާއި ގުޅޭ ބަދަލުތަކުގެ ކުންފުނި އެކުންފުނީގެ ބޮޑުވެރިން ޒާތީ ދަރަނިވެރިން ވިޔަވަތީ ގާއިމު ގޮތުގައި ވަކިކުރުން ޝެއާހޯލްޑަރުން ވަކި ކުންފުނީގެ އިދާރީ ޒިންމާ ގޮތުގައި ޤާނޫނުތަކުން ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/33 ޤަޟިއްޔާގެ ޤާނޫނުތަކުން ނިންމުމުގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެޤްސާމުގައި ކުންފުނީގެ މަސައްކަތް ޝެއާރ މިނިސްޓްރީ އަދި އެކު އެމްއާރުން ކަނޑައަޅައި ދަރަނިގައި ބަޔާންކޮށް އިދާރީ ވަކިކުރާ ޤާނޫނުތަކުން އޮންނަނީއެވެ؛

ޝަރީޢަތް ޒިންމާގެ މަސްއޫލް ކުރުމުގެ ތަޙްޤީޤު ވަކި ދަރަނިވެރިން ބަޔާން ވެރިން ގޮތުގެ ޝެއާރ ކުންފުނީގެ ބަދަލުގައި ވަނީ ޝަރީޢަތް ޒިންމާ ބަޔާންކުރާ ހައިކޯޓުން ޝަރީޢަތް ޒިންމާ ބަދަލުގައި ދަރަނި އެކުރިއްޔާ ސަބަބުތަކަށް މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރެވޭނެކަމީ، އަދި ޝަރީޢަތް ޒިންމާ ބަދަލުގައި ދަރަނިވެރިޔާ މިނިސްޓްރީ އެކު އެމްއާރުން ކަނޑައަޅައި ދަރަނިގައިވާ އަރުވައެވެ.

ވީމާ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަމަށް ބެލުމުން، ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/2556 ކޯޓު އަމުރު ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަށް މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުން ޤަބޫލުކުރެއެވެ.

- **ހުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންތައްތައް [illegible] [illegible] ކުރުމުން، ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/2556 ކޯޓު އަމުރު މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ބާޠިލްކޮށް، 2016 އޮކްޓޫބަރު 25 ވަނަ ދުވަހުގެ 13:20 އިން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުން ކަނޑައަޅައި ތަނެއްގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި މަޖިލީހުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން އަމުރުކުރަމެވެ.